

Gabriel Noje,
Aspecte ale corporalității în societatea contemporană.
O evaluare ortodoxă, Cluj-Napoca: Editura Presa
Universitară Clujeană, 2021, 445 p.

Maxim (Iuliu-Marius) MORARIU

*Centrul cultural, teologic, pastoral și catehetic „Sfântul Maxim Mărturisitorul”
al Episcopiei Ortodoxe Române a Canadei, Saint-Hubert, Quebec
iuliu.morariu@ubbcluj.ro*

Tânăr profesor în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și cercetător cunoscut deja deopotrivă mediului românesc, cât și celui internațional datorită participărilor la diferite manifestări din spațiul eticii sociale, bioeticii, ori moralei creștine din diferite colțuri ale Europei, domnul lect. univ. dr. Gabriel Noje oferă, în paginile recentului volum intitulat *Aspecte ale corporalității în societatea contemporană*. O evaluare ortodoxă o perspectivă complexă și competentă asupra unei probleme de o apodictică relevanță pentru discursul teologic contemporan.

Segmentată în două părți mari, una ce radiografiază deopotrivă literatura și teologia subiectului abordat și o alta menită să pledeze pentru o teologie care să pună în valoare corecta înțelegere a trupului în arealul confesional din care face parte, lucrarea se constituie într-o cercetare întocmită, după cum se poate vedea încă dintru început, după cele mai înalte standarde științifice. După cum ține să arate părintele profesor Ștefan Iloaie în cuvântul înainte al cărții (p. 11-12), bioetica a cunoscut în ultimele decenii anumite modificări la nivelul înțelegerii anumitor aspecte intrinseci, din cauza repolarizării discursului cu privire la trup în ansamblul societății. În acest context, o astfel de abordare, precum cea a autorului se constituia nu doar într-un demers util, cât mai ales într-unul necesar. Distinsul profesor clujean ține de asemenea să vorbească despre conținutul și relevanța investigației, subliniind următoarele: „Lucrarea are un caracter interdisciplinar și demonstrează din plin deschiderile absolut necesare spre științe din afara Teologiei, atât în sensul cunoașterii abordărilor din aceste domenii, cât și al punților pe care Teologia însăși este nevoită – mai ales astăzi – să le întindă în afara ei, pentru realizarea unui dialog realist, competent și neevaziv cu lumea, în sensul afirmării și acceptării adevărilor că trupul este mai mult decât materie, că suntem responsabili de el, că „interfața” aceasta – trupul – este, pe cât de perisabilă pe atât de valoroasă, că învățătura creștină posedă răspunsuri mereu actuale și profunde cu privire la sensul prezenței și a „folosirii” trupului propriu și al trupului celorlalți într-o lume tot mai predispusă să nu vadă decât materia. Prezentul volum – prin subiectul în sine, prin dezbaterile de idei, prin analiza fină și sinteza reușită, prin soluțiile oferite și prin deschiderile pe care le oferă – va

fi folositor nu doar Teologiei ori Teologiei morale sau spiritualității, ci Teologiei în întregul acesteia, însă și domeniilor cu care subiectul și tipul de abordare interferează: filosofia, medicina, bioetica, sociologia, psihologia” (p. 12).

Cuvântul părintelui profesor e urmat de partea introductivă (p. 13-37), în cadrul căreia autorul își definește arealul de cercetare, motivează alegerea și vorbește despre necesitatea ei, își precizează metodologia și discerne, într-o lume dominată de o adevărată „inflație” (p. 16) a scrierilor dedicate trupului, între titlurile ce merită cu adevărat să fie clasate în rândurile celor vrednice de luat în seamă și cele care vin să adauge balast inutil unui subiect a cărui abordare a fost, tocmai din pricina unor abordări superficiale, viciată adesea. Lectura acestei subunități tematice este utilă nu doar datorită faptului că vine să-l familiarizeze pe cititor cu o serie de texte valoroase și să-l orienteze înspre o literatură ce corespunde anumitor criterii științifice. Și din perspectiva accentelor există aici o serie de chestiuni ce merită luate în seamă. Bunăoară, atunci când vorbește despre imagine și rolul ei în societatea în care trăim, autorul ține să arate faptul că: „Este semnificativ primatul trupului în lumea noastră dominată de vizual, în care imaginea, nu de puține ori, se substituie realității și capătă valoare absolută, devenind normativă pentru om. Într-o astfel de lume a „ecranului global”, trupul este expus cu ostentație și de cele mai multe ori până la saturație. Dacă în civilizația contemporană se valorizează foarte mult imaginea trupului, acest lucru se datorează și faptului că în lumea aflată sub hegemonia vizualului „a apărea e mai valoros decât a fi” (p. 18).

Poate că tocmai pornind de la această constatare a autorului, s-ar cădea dezvoltată o cercetare care să analizeze

rolul pe care îl joacă imaginea în creștinism de la parabola utilizată de către Mântuitorul Hristos și până astăzi. Cine știe, poate în viitor, autorul însuși va aborda acest subiect pornind de la constatarea, binevenită și necesară, pe care el însuși a făcut-o! Odată definite aspectele metodologice și precizate chestiunile cu rol isagogic, domnul Gabriel Noje se preocupă de radiografierea modului în care imaginea trupului a fost percepută în decursul vremii. Vorbește despre concepția filosofică a lui Platon, prezintă viziunea carteziană și impactul ei cultural, trece în revistă perspectiva lui Nietzsche, după care, dedică cel de-al doilea capitol redescoperirii interesului față de trup în contemporaneitate (p. 61-74), insistând asupra unor delimitări terminologice și nuanțe, precum diferența dintre „trup” sau „corp”, sau vorbind despre modul în care feminismul și-a pus amprenta asupra oceptului. În cadrul celui de-al treilea capitol modul în care este el perceput în societatea de consum și postmodernitate este privit prin perspectiva unor tipologii ce vin a confisca, într-o manieră adesea byas-ată discursul din acest areal. Astfel, individualismul, narcisismul și hedonismul constituie adevărate chei de lectură, alături de altele asemenea. Cel de-al patrulea capitol e apoi dedicat lui Michel Foucault (p. 115-138) și perspectivei sale, urmând ca, în cadrul celui de-al cincilea, autorul să se concentreze asupra modului în care corpul este privit de către specialiștii în chestiuni bioetice (p. 139-157).

Autorul nu ocolește nici aspectele ce țin de sexualitate, liberalizarea moravurilor (p. 161-170) sau inscripționarea corporală (p. 93-200), nici reprezentările sociale negative ale corporalității în contemporaneitate (p. 207-220). Provocările iscate de un eventual post-umanism (p. 221-234) fac apoi

subiectul celei din urmă subunități tematice din cadrul primei părți, pentru ca, ulterior, cea de-a doua să fie dedicată modului în care antropologia creștină poate contribui la recalibrarea discursului cu privire la trup în societatea contemporană. Branșând discursul cu privire la trup la Hristos, viața liturgică și cea sacramentală a Bisericii și oferind acestuia o finalitate dincolo de spectrul imanent al eshatologiei, autorul reușește să creeze interesante punți de legătură între aceste aspecte și în același timp să readucă în atenție aspecte asumate de tradiția și spiritualitatea creștină, privindu-le într-o cheie a actualității.

Instrument util de lucru în spațiul teologiei morale, a celei sociale și de ce nu și în cel al teologiei în general, lucrarea domnului lect. univ. dr. Gabriel Noje intitulată: *Aspecte ale corporalității în societatea contemporană. O evaluare ortodoxă*, apărută în anul 2021 la editura Presa Universitară Clujeană, se constituie nu doar într-un demers necesar, ci și într-o lectură obligatorie oricărui teolog ce se respectă. De aceea, semnalăm cu drag apariția ei și sperăm că ea își va găsi locul deopotrivă în biblioteci, cât și în lucrările ulterioare, ca bază documentară și sursă ce dă naștere unor noi idei și dezbateri.